

(กสม. แลงข่าวเด่นประจำสัปดาห์ ครั้งที่ 21/2568)

กสม. แนะนำ ตร. กำกับดูแลข้าราชการตำรวจให้ระมัดระวังการใช้ถ้อยคำ

หลังมีการเผยแพร่คลิปอดีตนายตำรวจใหญ่บรรยายอวดอ้างการวิสามัญผู้ต้องหาหายสาบสูญ

- ตรวจสอบโครงการสัมปทานเหมืองแร่หินอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดสตูล

ชี้ขาดการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนอย่างรอบด้าน

- ประธาน กสม. มีหนังสือด่วนที่สุดถึง รมว.แรงงาน

แจ้งข้อเสนอแนะคุ้มครองสิทธิแรงงานไทยที่จะไปเก็บผลไม้ป่าในสวีเดนและฟินแลนด์ ตุลาคม 2025

วันศุกร์ที่ 27 มิถุนายน 2568 เวลา 14.00 น. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) โดยนายสันต์ ภัยหลิกี้ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และนายภาณุวัฒน์ ทองสุข รองเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ แลงข่าวเด่นประจำสัปดาห์ ครั้งที่ 21/2568 โดยมีวาระสำคัญ 3 วาระ ดังนี้

1. กสม. แนะนำ ตร. กำกับดูแลข้าราชการตำรวจให้ระมัดระวังการใช้ถ้อยคำ หลังมีการเผยแพร่คลิปอดีตนายตำรวจใหญ่บรรยายอวดอ้างการวิสามัญผู้ต้องหาหายสาบสูญ ห่วงกระทบความเชื่อมั่นกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

นายสันต์ ภัยหลิกี้ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เผยว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้รับเรื่องร้องเรียนเมื่อเดือนมิถุนายน 2567 ระบุว่า มีผู้ใช้งานแอปพลิเคชัน TikTok รายหนึ่งในชื่อ “x_ray_1997 มือปราบขุนคอง FC” โพสต์คลิปวิดีโอประกอบเสียงของอดีตนายตำรวจใหญ่รายหนึ่ง (ผู้ถูกร้อง) ซึ่งในขณะนั้นดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติดขณะบรรยายให้ความรู้แก่นักศึกษาและประชาชนผู้สนใจตามโครงการเยาวชนไทย รู้ทันสิ่งเสพติด เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2559 ณ มหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยถ้อยคำที่กล่าวเป็นลักษณะคำพูดอวดอ้างตนที่รุนแรงและไม่เหมาะสมเกี่ยวกับการวิสามัญผู้ต้องหาหายสาบสูญด้วยการเผาและแอบยิงทิ้ง ผู้ร้องเห็นว่าคำพูดดังกล่าวมีลักษณะเป็นการอวดอ้างถึงการละเมิดสิทธิมนุษยชน ที่ทำให้ประชาชนโดยทั่วไปเข้าใจได้ว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือกระทำการให้บุคคลสูญหายได้โดยมีพนักงานอัยการเป็นผู้ช่วยเหลือ และไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย รวมทั้งเผยแพร่หรือส่งต่อหรือนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายต่อความมั่นคงของประเทศหรือก่อให้เกิดความตื่นตระหนกแก่ประชาชน จึงขอให้ตรวจสอบ

กสม. ได้พิจารณาข้อเท็จจริงจากทุกฝ่าย หลักกฎหมาย หลักสิทธิมนุษยชน ตลอดจนความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 25 และมาตรา 34 รวมทั้งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ข้อ 19 รับรองและคุ้มครองว่า บุคคลทุกคนย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายใด ๆ โดยปราศจากการแทรกแซงไว้เป็นหลักสำคัญ แต่การใช้สิทธิและเสรีภาพดังกล่าวอาจจะ

ถูกจำกัดโดยอาศัยบทบัญญัติแห่งกฎหมายเพื่อปกป้องความมั่นคงของรัฐ การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี

จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2559 ขณะที่ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด ได้กล่าวถ้อยคำในระหว่างการบรรยายให้ความรู้ ซึ่งมีการเผยแพร่คลิปวิดีโอการบรรยายผ่านเว็บไซต์ YouTube และต่อมาได้มีบุคคลอื่นตัดทอนเฉพาะถ้อยคำดังกล่าวมาเผยแพร่ในแพลตฟอร์มออนไลน์ TikTok เป็นเหตุให้กรณีตามคำร้องนี้ไม่อาจพิจารณาเฉพาะถ้อยคำของผู้ถูกร้องเพียงบางส่วนเท่านั้น ต้องพิจารณาเนื้อหาการบรรยายของผู้ถูกร้องในภาพรวม ซึ่งปรากฏว่ามีเนื้อหาที่สื่อความหมายในลักษณะเชิญชวนให้ผู้ฟังสนใจและรับฟังว่า ผู้ถูกร้องในฐานะเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งกระทำการปราบปรามและวิสามัญฆาตกรรมผู้กระทำความผิดเป็นจำนวนหลายรายนั้น มีมุมมองต่อนโยบายของรัฐในการแก้ไขปัญหาเสพติดอย่างไร ขณะที่เนื้อหาของถ้อยคำที่กล่าวถึงผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ผู้ถูกร้องได้ใช้คำพูดเชิงอวดอ้างตนเองว่าได้เคยกระทำการวิสามัญฆาตกรรมผู้กระทำความผิดมาแล้วเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ยังมีการบรรยายในภาพรวมเป็นการแสดงความคิดเห็นส่วนตัวต่อนโยบายของประเทศไทยที่ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาเสพติดในขณะนั้นได้

กสม. พิจารณาแล้วเห็นว่า การที่ผู้ถูกร้องกล่าวถ้อยคำในทำนองว่าได้ทำการสังหารผู้กระทำความผิดกว่า 600-700 ศพ โดยไม่มีความผิด ซึ่งจากสถานะของผู้ถูกร้องขณะนั้นดำรงตำแหน่งผู้บังคับบัญชาาระดับสูงที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด มีจริยธรรมและความประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา การกล่าวถ้อยคำเช่นนั้นถือเป็นการไม่เหมาะสม มีความเสี่ยงที่จะทำให้ประชาชนและเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ใต้บังคับบัญชากล้าติดตาม และยอมรับการมีอยู่ของการกระทำ รวมถึงอาจกระทำเลียนแบบพฤติกรรมดังกล่าว ส่งผลให้เกิดความเกลียดชังต่อผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งสุ่มเสี่ยงที่จะเกิดการกระทำที่กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลจนเกินสมควรแก่เหตุ ตลอดจนส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ขององค์กรตำรวจ การรักษาวินัยของข้าราชการ และความเชื่อมั่นของประชาชนต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ส่งผลให้ประชาชนทั่วไปเข้าใจได้ว่าผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นผู้ประพฤติชั่ว รวมถึงสร้างความเกลียดชังต่อผู้กระทำความผิด

อย่างไรก็ดี ถ้อยคำของผู้ถูกร้องอันเป็นเหตุตามคำร้องนี้แม้จะส่งผลให้ประชาชนทั่วไปเข้าใจได้ว่าผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นผู้ประพฤติชั่ว รวมถึงสร้างความเกลียดชังต่อผู้กระทำความผิด แต่เมื่อพิจารณาประกอบกับเนื้อหาการบรรยายในภาพรวม และบริบทแวดล้อมของถ้อยคำดังกล่าว เป็นการที่ผู้ถูกร้องกล่าวในเชิงอวดอ้างเพื่อให้ผู้ฟังทราบมุมมองของผู้ถูกร้องซึ่งแม้จะเป็นผู้ใช้กำลังปราบปรามผู้กระทำความผิดมาแล้วหลายราย แต่ก็ไม่สนับสนุนการปฏิบัติตามนโยบายประกาศสงครามยาเสพติด และสนับสนุนการแก้ไขปัญหาตามแนวทางของประเทศโปรตุเกสและประเทศออสเตรเลียที่คำนึงถึงผู้ขายยาเสพติดเป็นศูนย์กลาง อีกทั้งยังไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า การกล่าวถ้อยคำอันเป็นเหตุตามคำร้องได้ส่งผลโดยตรงให้ผู้ฟังเกิดความเกลียดชังจนนำไปสู่การกระทำที่ใช้ความรุนแรงหรือการเลือกปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด จึงยังไม่ถือว่าถ้อยคำของผู้ถูกร้องเป็นการสื่อสารที่เกิดผลกระทบโดยตรงต่อกลุ่มบุคคลซึ่งเชื่อมโยงกับอัตลักษณ์ของกลุ่มบุคคลนั้น จนถึงขนาดที่ทำให้สังคมเกิดอคติ แบ่งแยก ถ้อยคำ หรือลดทอน

ความเป็นมนุษย์อันนำไปสู่การใช้ความรุนแรงและการเลือกปฏิบัติ ในชั้นนี้ จึงยังไม่อาจรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องได้กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน จากกรณีกล่าวถ้อยคำในการบรรยายเมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2559

ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาข้างต้นอีก ประกอบกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ตร.) มีหน้าที่ในการกำกับดูแลด้านการรักษาวินัยของข้าราชการตำรวจ กสม. ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน เมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2568 จึงเห็นควรมีข้อเสนอแนะไปยัง ตร. ให้เน้นย้ำและกำชับข้าราชการตำรวจที่ได้รับมอบหมายให้เป็นวิทยากรระมัดระวังการใช้ถ้อยคำในการบรรยาย เพื่อไม่ให้กระทบต่อภาพลักษณ์ขององค์กรตำรวจและความเชื่อมั่นของประชาชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

นอกจากนี้ ให้แจ้งหน่วยงานในสังกัดเน้นย้ำและกำชับข้าราชการตำรวจให้รักษาวินัยตามพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565 และประพฤติปฏิบัติตามกรอบจรรยาบรรณที่กำหนดไว้ในกฎ ก.ตร. ว่าด้วยจรรยาบรรณของตำรวจ พ.ศ. 2566 รวมถึงปฏิบัติตนเพื่อรักษาจริยธรรมตามประมวลจริยธรรมข้าราชการตำรวจ พ.ศ. 2564 อย่างเคร่งครัด

2. กสม. ตรวจสอบโครงการสัมปทานเหมืองแร่หินอุตสาหกรรมในพื้นที่เขาลูกเหล็กใหญ่ และเขาโต๊ะกรังจังหวัดสตูล ชี้ขาดการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนอย่างรอบด้าน อันเป็นการละเมิดสิทธิฯ

นายภาณุวัฒน์ ทองสุข รองเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เผยว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้รับเรื่องร้องเรียนเมื่อเดือนพฤษภาคม 2565 ระบุว่า การดำเนินโครงการสัมปทานเหมืองแร่หินอุตสาหกรรมในจังหวัดสตูล 2 แห่ง เข้าข่ายไม่ชอบด้วยกฎหมาย และขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชนในประเด็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) โดยการขอประทานบัตรเหมืองแร่ที่ 1/2559 ในพื้นที่เขาลูกเหล็กใหญ่ ตำบลป่าแก่บ่อหิน อำเภอทุ่งหว้า มีการปิดกั้นการแสดงความคิดเห็นของประชาชนผู้ได้รับผลกระทบโดยตรง และไม่ได้นำข้อเท็จจริงของสภาพพื้นที่มาศึกษาอย่างรอบด้าน อีกทั้งในรายงานผลการสำรวจพื้นที่ของกรมป่าไม้ ที่ระบุว่า ไม่มีสภาพพื้นที่ป่าสมบูรณ์นั้น ขัดแย้งกับข้อเท็จจริงจากการสำรวจครั้งแรกร่วมกับตัวแทนประชาชนในพื้นที่ซึ่งพบว่า เป็นป่าในเขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์โซน C และเป็นแหล่งน้ำซับซึม ตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2560 นอกจากนี้ พื้นที่ดังกล่าวเป็นดินที่อยู่อาศัยและดำรงชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์มณี และการขอประทานบัตรเหมืองแร่ที่ 4/2559 ในพื้นที่เขาโต๊ะกรัง ตำบลควนโดน อำเภอควนโดน และตำบลทุ่งนุ้ย อำเภอควนกาหลง ไม่ได้นำข้อร้องเรียนจากประชาชนในพื้นที่ไปพิจารณา และประชาชนไม่ได้รับแจ้งให้เข้าร่วมเวทีการรับฟังความคิดเห็นที่จัดขึ้นเพิ่มเติม สภาพพื้นที่เป็นแหล่งต้นน้ำอยู่ใกล้กับบ้านเรือนประชาชน โรงเรียนสอนศาสนาและแหล่งโบราณคดีที่สำคัญของจังหวัด

ผู้ร้อง และเครือข่ายภาคประชาชนผู้ได้รับผลกระทบในพื้นที่มีความห่วงกังวลว่า การดำเนินโครงการสัมปทานเหมืองแร่หินอุตสาหกรรมทั้งสองโครงการจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชนชุมชน สภาพแวดล้อมและทรัพยากรที่สำคัญในจังหวัดสตูล จึงขอให้ตรวจสอบหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งห้า

ได้แก่ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) กรมป่าไม้ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสตูล จังหวัดสตูล และกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ (ผู้ถูกร้อง)

กสม. ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงจากทุกฝ่าย หลักกฎหมายและหลักสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องแล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงว่า (1) กรณีคำขอประทานบัตรที่ 1/2559 พื้นที่เขาลูกเล็กลูกใหญ่ บริษัทผู้ได้รับสัมปทานได้ขอตัดพื้นที่ลุ่มน้ำชั้น 1 เอ และป่าเพื่อการอนุรักษ์โซน C ทางด้านทิศใต้ ออกแล้ว พื้นที่ขอประทานบัตรจึงไม่มีเนื้อที่ทับซ้อนกับพื้นที่ที่ต้องห้ามตามระเบียบคณะกรรมการพิจารณาการใช้ประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขออนุญาตและการอนุญาตเข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2563 อย่างไรก็ตามประชาชนในพื้นที่ยังเห็นว่า มีแหล่งต้นน้ำหรือป่าน้ำซับซึมในพื้นที่เขาลูกเล็กลูกใหญ่อยู่ แต่ยังไม่มีการพิสูจน์หรือตรวจสอบทางธรณีวิทยาเนื่องจากค่านิยาม “พื้นที่แหล่งต้นน้ำหรือป่าน้ำซับซึม” ตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2560 ไม่ชัดเจน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกลับไม่ได้ให้ผู้ร้องที่พบเห็นแหล่งต้นน้ำหรือป่าน้ำซับซึมเข้าร่วมสำรวจพื้นที่เขาลูกเล็กลูกใหญ่อีกเพื่อตรวจสอบว่า มีแหล่งต้นน้ำหรือป่าน้ำซับซึมในพื้นที่คำขอประทานบัตรหรือไม่ และอธิบดีกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ได้ลงนามอนุญาตให้ประทานบัตรที่ 1/2559 แก่บริษัทโดยไม่ได้ชี้แจงข้อมูลให้ผู้ร้องและประชาชนรับทราบก่อนการดำเนินการหรืออนุญาต จึงไม่เป็นไปตามหลักสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และหน้าที่ของกรมป่าไม้ และกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ในการคุ้มครอง บำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยต้องให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์จากการดำเนินการดังกล่าว ในขั้นนี้จึงรับฟังได้ว่า มีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

ส่วนกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนกรณีคำขอประทานบัตรที่ 1/2559 โดยสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสตูล และกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ แม้จะครบถ้วนตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดไว้ แต่การรับฟังความคิดเห็นยังไม่ครอบคลุมผู้ที่ได้รับผลกระทบอย่างแท้จริง โดยประชาชนที่อยู่ห่างไกลเกินกว่าห้าร้อยเมตรจากพื้นที่ประทานบัตรไม่สามารถเข้าร่วมกระบวนการรับฟังความคิดเห็นได้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับกิจกรรมการทำเหมืองแร่ หินปูน ที่อาจจะส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนที่อยู่ไกลเกินกว่าห้าร้อยเมตร เช่น ปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน เสียขดง ผุ่นละออง และแรงสั่นสะเทือน ทั้งจากการทำเหมืองแร่และการขนส่งผ่านชุมชน ในขั้นนี้จึงรับฟังได้ว่า การกระทำของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสตูล และกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ส่อเสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชน

ส่วนประเด็นที่ผู้ร้องระบุว่า มีกลุ่มชาติพันธุ์มาอยู่ในพื้นที่ประทานบัตรเขาลูกเล็กลูกใหญ่ด้วยนั้น เห็นว่า การที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไม่สอบถามข้อมูลจากกลุ่มชาติพันธุ์มาให้ครบทุกกลุ่ม รวมถึงไม่สำรวจพิกัดการตั้งทับหมุนเวียน เป็นการจำกัดสิทธิในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในที่ดินและป่าไม้ของกลุ่มชาติพันธุ์มาเกินสมควรแก่กรณี ทั้งที่รัฐมีหน้าที่ส่งเสริมและให้ความคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรมประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน จึงรับฟังได้ว่า กระบวนการจัดทำรายงาน EIA ของ สผ. ที่ไม่ได้นำ

ข้อมูลวิธีการดำรงชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์มานีมาประกอบการพิจารณา รวมถึงไม่เปิดโอกาสให้กลุ่มชาติพันธุ์มานีได้เข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น จึงมีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

(2) กรณีคำขอประทานบัตรที่ 4/2559 พื้นที่เขาโต๊ะกระัง ปรากฏว่า จากกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ประชาชนที่อยู่ห่างจากพื้นที่ขอประทานบัตรเพียง 300 เมตร ไม่ทราบรายละเอียดของโครงการ และไม่ได้รับแจ้งให้เข้าร่วมการรับฟังความคิดเห็นตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2560 จึงยื่นฟ้องสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสตูล และกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ต่อศาลปกครองสงขลา เป็นคดีหมายเลขคำที่ ส 1/2564 แล้ว จึงเป็นกรณีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 39 (1) ประกอบมาตรา 39 วรรคสอง ซึ่งบัญญัติให้ กสม. สั่งยุติเรื่องหากเป็นเรื่องที่มีการฟ้องเป็นคดีอยู่ในศาลหรือเรื่องที่ศาลมีคำพิพากษา คำสั่ง หรือคำวินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดแล้ว

สำหรับกระบวนการจัดทำรายงาน EIA พบว่า ผู้มีส่วนได้เสีย ประชาชน และผู้ได้รับผลกระทบ ไม่ทราบรายละเอียดและไม่ได้รับแจ้งให้เข้าร่วมการรับฟังความคิดเห็น นอกจากนี้ แม้ สผ. จะทราบเรื่องร้องเรียนจากประชาชนเกี่ยวกับคำขอประทานบัตรแปลงนี้มาโดยตลอด แต่ก็ไม่ได้เสนอรายละเอียดข้อคัดค้านต่อคณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงาน EIA (คชก.) เพื่อใช้ประกอบการพิจารณา ดังนั้น การที่ คชก. มีมติเห็นชอบรายงาน EIA ของบริษัท โดยไม่ได้พิจารณาข้อมูลอย่างรอบด้าน จึงมีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

ด้วยเหตุผลข้างต้น กสม. ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน เมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2568 จึงมีมติให้มีข้อเสนอแนะไปยังสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) เสนอ คชก. พิจารณาทบทวนรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) ของทั้งสองโครงการที่ได้ผ่านความเห็นชอบแล้ว และนำข้อร้องเรียนของผู้ร้องและประชาชนมาประกอบการพิจารณา และเปิดโอกาสให้ผู้ร้อง ชุมชน และประชาชนซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสีย ได้เข้ามาชี้แจงข้อมูลและมีส่วนร่วมในการพิจารณาประเด็นที่มีการโต้แย้งกันอยู่และประเด็นที่มีข้อห่วงกังวล

และให้กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ในฐานะฝ่ายเลขานุการในคณะกรรมการแร่ตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2560 ร่วมกับกรมป่าไม้และกรมทรัพยากรธรณี สำรวจพื้นที่ที่จะกำหนดเป็นเขตแหล่งแร่เพื่อการทำเหมืองและเปิดโอกาสให้นักวิชาการ ประชาชน และผู้มีส่วนได้เสียที่อาจจะได้รับผลกระทบเข้าร่วมสำรวจและแสดงความคิดเห็นและเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ รวมทั้งนำข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และข้อมูลที่ได้มาประกอบการพิจารณากำหนดคำนิยาม “พื้นที่แหล่งต้นน้ำหรือป่าน้ำซับซึม” ตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2560 มาตรา 17 วรรคสี่ เพื่อให้ครอบคลุมพื้นที่ซึ่งเป็นที่รับรู้ของประชาชนในพื้นที่ว่ามีการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำ โดยเมื่อกำหนดคำนิยามแล้วเสร็จ ให้กระทรวงอุตสาหกรรม ทบทวนแหล่งหินอุตสาหกรรมตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง กำหนดพื้นที่แหล่งหินอุตสาหกรรมทั้งสองแห่ง ให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของพื้นที่ ไม่ให้อยู่ในเขตพื้นที่ต้องห้ามตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2560 มาตรา 17 วรรคสี่

นอกจากนี้ ให้กระทรวงอุตสาหกรรมทบทวนประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการรับฟังความคิดเห็นของชุมชนในพื้นที่ที่ขอประทานบัตร พ.ศ. 2561 ลงวันที่ 18 เมษายน 2561 ในส่วนของการรับฟังความคิดเห็นของชุมชนในพื้นที่ที่ขอประทานบัตรที่อยู่ใกล้เคียงกว่าห้าร้อยเมตร โดยประเมินความเสี่ยงของผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น เพื่อให้ครอบคลุมผู้ได้รับผลกระทบที่แท้จริงและเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียและประชาชน และชุมชน ได้เข้ามามีส่วนร่วม และรับทราบข้อมูล และรายละเอียดอย่างเพียงพอต่อการแสดงความคิดเห็นหรือการตัดสินใจ รวมถึงผลการพิจารณาของหน่วยงานอนุญาต

3. ประธาน กสม. มีหนังสือด่วนที่สุดถึง รมว.แรงงาน แจ้งข้อห่วงกังวลและข้อเสนอแนะกรณีแรงงานไทยที่จะไปเก็บผลไม้ป่าในสวีเดนและฟินแลนด์ ตุลาคม 2025 เพื่อคุ้มครองมิให้ถูกละเมิดสิทธิฯ

นายวสันต์ ภัยหลีกลี้ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เปิดเผยว่า เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2568 ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีหนังสือด่วนที่สุด ถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน แจ้งข้อห่วงกังวล และข้อเสนอแนะกรณีแรงงานไทยที่จะไปเก็บผลไม้ป่าในสวีเดนและฟินแลนด์ ตุลาคม 2025 สรุปว่า

ในส่วนข้อเท็จจริงและข้อห่วงกังวล กสม. เห็นว่าการเดินทางไปเก็บผลไม้ป่าที่สวีเดนมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบจากเดิมที่กำหนดให้นายจ้างในไทยขออนุญาตพาลูกจ้างไปทำงานในต่างประเทศและทำสัญญาจ้างแรงงานในไทย เป็นการแจ้งการเดินทางไปทำงานด้วยตนเองและทำสัญญากับนายจ้าง ในสวีเดนโดยตรง เช่นเดียวกับฟินแลนด์ และมีสถานะเป็นแรงงานตามฤดูกาล (Seasonal Worker) การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจ้างงานดังกล่าวส่งผลให้แรงงานไทยที่จะไปเก็บผลไม้ป่าในสวีเดนและฟินแลนด์ ไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายแรงงานของไทย เนื่องจากการจ้างงานและสัญญาจ้างแรงงานเกิดขึ้นและดำเนินการภายใต้กฎหมายของต่างประเทศ จึงไม่มีจุดเกาะเกี่ยวกับประเทศไทย อีกทั้งการทำสัญญาจ้างแรงงานกับนายจ้างในสวีเดนและฟินแลนด์โดยตรงมีความเสี่ยงที่จะถูกเอาเปรียบได้

นอกจากนี้แรงงานไทยไม่มีความรู้ด้านภาษา การขอตรวจลงตรา กวาระเกี่ยวกับการจ้างงาน และการทำสัญญาเพียงพอ จึงจำเป็นต้องพึ่งพาบริษัทผู้ประสานงานในไทย ซึ่งที่ผ่านมาพบปัญหาหลายประการ เช่น การหลอกลวง การเรียกเก็บค่าใช้จ่ายล่วงหน้าจำนวนมากโดยไม่สามารถระบุได้ว่าป็นค่าใช้จ่ายใด และการหักค่าใช้จ่ายจนแรงงานมีรายได้จากการเก็บผลไม้ป่าต่ำกว่าที่ควรได้รับ รวมถึงการจัดหาที่พักอาศัยและอาหารที่ไม่เหมาะสม

กสม. เห็นว่าการคุ้มครองแรงงานควรเป็นไปตามหลักสิทธิมนุษยชน และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (ICESCR) ที่รับรองสิทธิของทุกคนที่จะมีสภาพการทำงานที่ยุติธรรม ค่าจ้างที่เป็นธรรม สภาพการทำงานที่ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ การพักผ่อน เวลาว่างและข้อจำกัดที่สมเหตุสมผลในเรื่องเวลาทำงาน รวมทั้งการไม่ข่มขืนใจให้ทำงานโดยนำภาระหนี้ของบุคคลนั้นหรือของผู้อื่นมาเป็นสิ่งผูกมัด โดยมิชอบ อันเป็นการกระทำความผิดฐานบังคับใช้แรงงานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551

จากข้อเท็จจริงข้างต้น เพื่อคุ้มครองแรงงานไทยที่จะไปเก็บผลไม้ป่าในสวีเดนและฟินแลนด์ ตุลาคม 2025 ในเบื้องต้น กสม. จึงมีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อกระทรวงแรงงาน เพื่อดำเนินการ ดังนี้

(1) สัญญาจ้างแรงงานสำหรับการเก็บผลไม้ป่าในสวีเดนและฟินแลนด์ ตุลาคม 2025 ต้องผ่านการตรวจพิจารณาจากกระทรวงแรงงานและการรับรองจากสถานเอกอัครราชทูตไทยในสวีเดนและฟินแลนด์ โดยให้กำหนดเงื่อนไขที่ชัดเจน ได้แก่ รายละเอียดการทำงาน เช่น ระยะเวลาของสัญญา วัน เวลา และชั่วโมงการทำงาน วันหยุด สถานที่ทำงาน ที่พัก รับผิดชอบไปสถานที่ทำงาน การรักษาพยาบาล เครื่องมือการทำงาน และสวัสดิการต่าง ๆ ค่าใช้จ่ายที่นายจ้างต้องรับผิดชอบ เช่น ค่าบัตรโดยสารเครื่องบินไป-กลับ ค่าประกันภัย ค่าน้ำมันรถ และรายได้ที่ลูกจ้างได้รับและค่าใช้จ่ายที่ลูกจ้างต้องรับผิดชอบ เช่น เงินประกันรายได้ขั้นต่ำ ค่าจ้างรายชั่วโมงหรือรายวัน ค่าล่วงเวลา ค่าจ้างวันหยุด ค่าธรรมเนียมหนังสือเดินทาง ค่าใบอนุญาตทำงาน ค่าที่พัก ค่าอาหาร และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เป็นต้น รวมทั้งกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินการเมื่อมีข้อพิพาทเกิดขึ้น หากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตามสัญญาจ้างแรงงาน และให้กระทรวงแรงงานเก็บสัญญาจ้างแรงงานไว้เป็นหลักฐานด้วย

(2) ระบุค่าใช้จ่ายที่บริษัทผู้ประสานงานจะเรียกเก็บจากแรงงานได้ล่วงหน้าให้ชัดเจน

(3) จัดเวทีสาธารณะในจังหวัดเป้าหมายที่จะมีแรงงานไทยไปเก็บผลไม้ป่าในสวีเดนและฟินแลนด์ เพื่อชี้แจงและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเดินทางไปเก็บผลไม้ป่าในทั้งสองประเทศ สัญญาจ้างแรงงาน สิทธิของแรงงาน ข้อควรปฏิบัติในการทำงาน รวมถึงช่องทางการขอรับความช่วยเหลือในกรณีที่เกิดปัญหาจากการจ้างงาน

(4) ประสานกับกระทรวงการต่างประเทศให้ตรวจสอบรายชื่อบริษัทนายจ้างในสวีเดนและฟินแลนด์ว่าเป็นบริษัทที่ได้รับการอนุญาตจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของแต่ละประเทศหรือไม่ และให้ความคุ้มครองแรงงานไทยในการปฏิบัติตามสัญญาจ้างแรงงาน เข้าตรวจเยี่ยมสภาพการจ้างและที่พัก รวมถึงให้ความช่วยเหลือทางคดีเมื่อเกิดข้อพิพาทด้านแรงงานและคดีความต่าง ๆ ของแรงงานไทยในสวีเดนและฟินแลนด์

และ (5) เนื่องจากในปีที่ผ่านมาและในปีนี้ การดำเนินการเพื่อให้แรงงานไทยเดินทางไปเก็บผลไม้ป่าในสวีเดนและฟินแลนด์กระทำในระยะเวลากระชั้นชิด ใกล้เคียงกับฤดูกาลเก็บผลไม้ป่า (ระหว่างเดือนกรกฎาคม - กันยายน) ซึ่งอาจทำให้ไม่สามารถแก้ไขหรือป้องกันปัญหาแรงงานไทยถูกเอารัดเอาเปรียบจากบริษัทผู้ประสานงานในไทยและบริษัทนายจ้างในสวีเดนและฟินแลนด์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นในฤดูกาลถัดไป จึงขอให้กระทรวงแรงงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กำหนดแผนการดำเนินการล่วงหน้าในระยะเวลาที่เหมาะสมด้วยความรอบคอบ โดยให้ตัวแทนแรงงานและภาคีเครือข่ายแรงงานมีส่วนร่วมเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมและคุ้มครองแรงงานมิให้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

27 มิถุนายน 2568